

PORTRÉT PLEMENE

Je a zůstane jedničkou

Mimořádně
bystrý,
chápavý
pohled je
pro plemeno
typický

Je a zůstane jedničkou

Německý ovčák

Je živoucí legendou. Patří mu první místo v celosvětovém žebříčku oblíbenosti. Každé čtvrté štěně, které se narodí v zemi původu a kynologické velmoci, v Německu, je německý ovčák. Ročně tam spatří světlo světa v průměru 27 až 30 tisíc štěnat tohoto žádaného plemene. Nejpočetnějším plemenem je dlouhodobě i u nás.

Německý ovčák není jen nejžádanějším služebním psem vůbec. Lidé si ho rádi pořizují také jako psa rodinného, jenž je schopen díky svým příjemným charakterovým rysům a přátelskému vztahu k dětem velmi dobře plnit roli rodinného společníka.

Všestrannost německého ovčáka je příslovecná: neexistuje snad oblast, kde by tento inteligentní pes zklamal. K jeho oblíbě hodně přispěly také filmové a televizní role. V poslední době to byl především televizní seriál komisař Rex, dávno předtím pak Rin Tin Tin, první skutečná filmová psí hvězda, jejíž popularita v období mezi dvěma válkami byla obrovská.

Na hranice možného

Pro německé ovčáky jsou typické radost z pohybu a jiskřivý temperament. Tento pes byl stvořen pro práci a za dlouhá desetiletí se na tom nic nezměnilo, alespoň pro něj ne. Chce být zaměstnáván, chce se vyrovnávat s výzvami a společně se svým majitelem se dostávat až na hranice možného. Ovšem právě z toho důvodu je držení tohoto jinak skromného a otužilého plemene poměrně náročné a na majitele klade značné požadavky. Ne každý se s nimi dokáže vyrovnat.

Plemeno vyšlechtěné k podávání vrcholných výkonů se stěží může spokojit se dvěma krátkými procházkami kolem domovního bloku denně. Nestací mu dokonce, ani když jsou procházky delší. Pohyb není všechno, potřebuje také duševní stimulaci ze strany majitele. Málo pohybu, nedostatečné tělesné a duševní vyčerpání a nuda v něm vyvolávají nespokojenost a frustraci. A mohou ho i vážně narušit. Následky takového nudného psího života bez vzrušení se mohou začít projevovat způsobem pro majitele ne zrovna příjemným: vytrvalým úporným štěkotem, agresivitou, otupělostí nebo nečistotností.

Aby k něčemu takovému nedošlo, měl by každý zájemce o německého ovčáka ještě před jeho pořízením přemýšlet o aktivi-

Vyžití při aportu tito živí a čínorodí psi jen uvítají

tách, jejichž prostřednictvím hodlá svého psa udržovat v průběhu následujících dvanácti let v aktivitě. Vzhledem k tomu, že německý ovčák je extrémně učenlivý a přízpůsobivý, uplatní se v mnoha oblastech. Začít lze zkouškami základní ovladatelnosti, jež jako základ rozhodně mají smysl, velmi rozšířené je využití německého ovčáka ve služební kynologii. I když doby, kdy německý ovčák býval na cvičišťích považován za jediné „přípustné“ ple-

meno, už jsou dnes minulostí, na většině z nich mezi služebními plemeny i nadále převládá. Ale je ještě mnoho dalších možností: obedienc, agility, dogtrekking, psí triatlon (soutěže o „železného psa“), závody psích spřežení, soutěže v pasení ovčí, ale třeba i dnes módní tanec se psy. Nápaditosti se meze nekladou.

Robustní a nenáročný na péči

Už jsme se zmínili o tom, že němečtí ovčáci patří ke psům, kteří nejsou příliš nároční na vlastní péči. Jejich odolná patrová srst odpuzuje nečistoty. Hustá podsada nepropouští vodu a nedovolí vlhkosti, aby pronikla až na kůži. Po procházce v přírodě i za nevlídného počasí ze psa téměř veškerá špína sama opadá.

Přesto se doporučuje srst dvakrát až třikrát týdně psa pročesat a řádně vykartáčovat a tím odstranit odumřelé chlupy. Hřebenem a kartáčem. Většina psů chovaných celoročně venku ztrácí srst na jaře a na podzim. Mnoho německých ovčáků je však dnes drženo v bytech a ti pak ztrácejí srst prakticky po celý rok. Mnoho

Němečtí ovčáci jsou velmi hraví a vděční za každé rozptýlení

Je a zůstane jedničkou

majitelů to řeší tak, že své psy pravidelně karáčují venku, třeba na lavičce v parku, čímž minimalizují ulpívání srsti na bytovém zařízení a množství uvolněných chlupů poletujících a povalujících se pokojích. Na tuto proceduru by pes přirozeně měl být zvykán ještě jako štěně. Pokud tomu tak je, nechá sebou bez problémů jakkoliv manipulovat i v dospělosti.

Zvukodod by měl být stále čistý, jinak hrozí riziko zánětů. Také oči je zapotřebí pravidelně kontrolovat a případnou sekreci ihned odstranit vlhkým hadříkem. Individuální záležitostí je tvorba zubního kamene. Pokud k ní daný jedinec inklinuje, je třeba škodlivý povlak nechávat pravidelně odstraňovat ve veterinární ordinaci. Tento zákrok se provádí v úplné narkóze.

Pokud má pes dostatek pohybu, obrušuje si drápy samovolně a nějaká zvláštní péče o něj většinou není nutná. V opačném případě je nutno je pravidelně zastříhovat. Tlapky je ovšem zapotřebí v každém případě, ale zvláště u pracovních využívaných ovčáků pravidelně kontrolovat, zda nejsou poraněné, nevěží v nich trn, střep apod.

Výsadní postavení

Německý ovčák je fenomén. Je nejoblíbenějším psem nejen v zemi svého původu, ale mnoho příznivců má i jinde. Navzdory obrovskému rozšíření mnoha nových, módních, do nedávna třeba i zce-

Odpočívající štěně německého ovčáka. Unavit dospělého psa dá víc práce

Podmínky chovnosti v ČR

Svod mladých: od 9 měsíců – hodnotí se celkový vzhled, zapisují se klady a zápory
Rentgen kyčelních kloubů: od 12 měsíců u veterinárního lékaře
Absolvování výstavy: ve třídě dospívajících nebo dospělých (zkouška střelby), neplatí známka z mezinárodní výstavy
Zkouška z výkonu: minimálně ZV1, SchH1 nebo IPO1

la neznámých plemen si tradiční německý ovčák bez problémů udržuje své výsadní postavení.

V Německu je dnes dokonce populární jako nikdy předtím, počty narozených štěňat se počítají na desítky tisíc. Pro

srovnání: tamní druhé nejpočetnější plemeno jezevčík. dosahuje počtů jen kolem 8 tisíc štěňat ročně!

Německý ovčák je oblíbený i mezi prominenty: vlastní ho francouzští herci Pierre Brice i Gérard Depardieu, princ z Walesu, král Juan Carlos, tenistka Steffi Grafová, monacká princezna Stephanie jakož i několik petrolejových šejků.

Max von Stephanitz: otec zakladatel

Historie německého ovčáka, jehož předky můžeme hledat mezi jihoněmeckými rázy ovčáckých psů, začala před více než 100 lety. Jako Den D bývá označován 22. duben 1899, kdy pruský rytmistř Max von Stephanitz předvedl svého psa Hektora Linksreina na výstavě psů v Karlsruhe. Oficiální jméno psa, pod nímž byl o něco málo později zapsán do plemenné knihy Spolku pro německého ovčáka (Verein für Deutsche Schäferhunde e. V.; SV) jako praotec plemene, znělo Horand von Grafrath. Ještě v den konání výstavy založil Max von Stephanitz spolu se 13 dalšími nadšenými fanoušky služebních psů Svaz pro německé ovčáky (SV). Již o pět měsíců později byly přijaty první stanovy. Kromě toho byla založena plemenná kniha a byly stanoveny hlavní znaky plemene. V roce 1902 vydal SV první časopis. Počet jeho členů pozoruhodně vzrůstal. Zatímco v roce 1903 bylo zaregistrováno jen 575 členů, již o deset let později se svaz mohl chlubit neuvěřitelnými 5988 členy. Oblíbenost německého ovčáka nezadržitelně rostla i v cizině.

Pak ovšem přišly poměrně rychle za sebou dvě světové války, které měly ničivý vliv nejen na lidi, ale i na zvířata. Mnoho členů Svazu zahynulo stejně jako mnoho psů. Byli totiž nasazováni přímo na frontu, kde vykonávali funkce psů sanitárních, strážních, hlídkových i obranářů.

Po válce se situace postupně stabilizovala a chov se podařilo obnovit, i když plemeno muselo doma i ve světě bojovat se špatnou pověstí, jíž si jako „pes nacistů“ získalo za války. Jeho postup to však nedokázalo zastavit. Německý ovčák se začal brzy těšit netušenému rozmachu. S téměř 100 tisíci členy je dnes SV největším spolkem chovatelů čistokrevných psů na světě. Jeho činnost je mezinárodní a zahrnuje plánovitý chov, know-how i výcvik orientovaný na výkon.

Všestranný sportovec

Německý ovčák dokáže všechno. Nebo téměř všechno. Nevěříte? Služební a pracovní využití je tradiční. Dnes se však tito

V německých ovčácích se snoubí síla s elegancí

Je a zůstane jedničkou

psi výborně uplatňují třeba i na poli agility. Kombinace rychlosti, obratnosti a vysokých skoků, kterou si tento sport žádá, nepředstavuje totiž pro německé ovčáky žádný problém, takže v ničem nezaostávají za tradičními plemeny pro agility. Jen musí v tomto ohledu trochu bojovat s předsudky: za tradiční plemena pro agility jsou považovány především border kolie a belgičtí ovčáci, ti němečtí se zde teprve prosazují.

Stopařské práce představují speciální disciplínu, jež vyžaduje výrazné stopařské vlohy. Německý ovčák je bezesporu má. V rámci stopařské zkoušky je požadováno, aby pes byl schopen vypracovat 1000 až 4000 kroků dlouhou a nejméně tři hodiny starou cizí stopu a vyčenichal čtyři předměty.

A která disciplína je pro ovčáky tradičnější než pasení ovcí? Německý ovčák nezapře své staré ovčácké předky a také je při této práci dodnes ve svém živlu. Někteří dnešní chovatelé se snaží udržovat i tuto tradici. Pasení na výkon a různé soutěže se staly velmi oblíbenými a přitahují k sobě pozornost četného publika. Technika pasení je zde stejně důležitá jako zacházení člověka - ovčáka se psem a stádem.

A nesmíme zapomenout na psy záchranáře! Záchranářina patří k velmi výrazným oblastem uplatnění německých ovčáků. Němečtí ovčáci jsou vzhledem ke své vyrovnané nervové soustavě a inteligenci takřkajíc předurčení k zachraňování lidských životů. Po celém světě jsou nasazováni při zemětřeseních, po bombových útocích nebo požárech, aby pod troskami hledali zraněné a mrtvé. Velmi se osvědčili i při pomoci horské službě, zvláště při vyhledávání obětí lavin. Dokonce mnohem víc než tradiční „bernardýni“, protože jsou pohyblivější, mrštnější, přízřusobivější a učenlivější než tyto symboly hor. A ovčáci jsou také vynikajícími průvodci nevidomých. Zvláště vhodné jsou fenky, které mívají menší vrozenou ostrost a pevnější nervovou soustavu. Pokud jsou v poslední době zatlačováni retrívry, pak je to zvláště kvůli tomu, jak působí na veřejnost: zatímco labradoři mají na veřejnosti „image“ hodných psů, u německých ovčáků je tomu právě naopak.

Práci vodících psů jsou však skutečně schopni zvládat na jedničku, i když speciální výcvik je velmi obtížný a dlouhý, trvá osm až dvanáct měsíců.

Všestranné kvality německého ovčáka z něj činí nejžádanějšího služebního psa světa. Přibližně devadesát procent všech služebních psů jsou právě němečtí ovčáci.

S dětmi vycházejí skvěle. Předpokladem ovšem je, aby i dítě vědělo, jak se má chovat

Méně znamená více

I když němečtí ovčáci bývají v zásadě zdraví psi, také oni - jako každé plemeno - mají své problémy. Jedním z nejvýznamnějších je dysplazie kyčelního kloubu. Chovatelské kluby se s ní snaží bojovat prostřednictvím rentgenování všech chovných zvířat a selektováním výrazně postižených zvířat z chovu. Mnoho pro to, aby mu vyrostlo v tomto ohledu bezproblémové zvíře, však může udělat i samotný majitel štěněte. Velmi důležité je štěně nepřekrmovat, protože nadměrné množství energie neúměrně urychluje růst, přičemž kosti „nestíhají“ a zákonitě dochází k poruchám růstu a také k rozvoji dysplazie - samozřejmě za předpokladu, že k ní dané štěně má vlohy. Méně (nikoli méně kvalitně) tady opravdu znamená více.

„Všestranné kvality německého ovčáka z něj činí nejžádanějšího služebního psa na světě.“

Další důležitou zásadou je štěně minimálně do jednoho roku nepřetěžovat. Zapomeňte na agility, zapomeňte na společný vytrvalostní běh a také při cyklistických vyjíždkách nechávejte štěně i mladého psa raději doma! Nebojte se, toho všeho se dočkáte, až přijde čas, ale kdybyste byli příliš nedočkaví, mohlo by to mít fatální následky.

Vybíráme německého ovčáka

Definitivně jste se rozhodli, že chcete jen a pouze německého ovčáka? U většiny plemen by teď následovala rada jak si najít dobrého chovatele a výčet okolností, na něž je třeba si dát pozor.

U německých ovčáků to je však trochu složitější. Předem byste se měli rozhodnout, zda se budete chtít se svým psem intenzivně věnovat kynologickému sportu, třeba i s vrcholovými ambicemi, nebo zda vás lákají spíše výstavy a chov, nebo konečně jestli vám jde pouze a jenom o dobrého rodinného psa. Proč předem? Protože ať chceme, nebo ne, v praxi stále více dochází k rozdělování chovů na pracovní a exteriérové. I když ideálem, vyjádřeným ostatně i standardem, je skloubení špičkového výstavního exteriéru s vynikající povahou a vysokou výkonností, docílit ho v praxi je velmi obtížné a tak se mnoho chovatelů vydává snazší cestou a zaměřuje se jen na jednu z uvedených oblastí. Tím se ovšem jen dále prohlubuje propast mezi oběma tábory. Samozřejmě i psi z tzv. exteriérových chovů musí mít splněny podmínky chovnos-

Je a zůstane jedničkou

Německý ovčák je náročný jen na jedině: vyžaduje zaměstnání

ti, mezi něž patří složení zkoušky z výkonu - ale většina z nich stěží zvládne něco víc, takže zájemce snící o sportovních úspěších by mohl být zklamán. Jinak by na tom nebyl ani nezkušený laik toužící po rodinném společníkovi, jenž by si obstaral štěně ze špičkového pracovního spojení. Hyperaktivní štěně bažící po práci by nemusel dobře zvládnout.

Případný zájemce o německého ovčáka proto udělá nejlépe, když se obrátí na zkušené: nejen chovatele, kteří často hájí jen své zájmy, ale především na poradce chovu, lidi na výstavách, výcvikáře na cvičištích... Čím více lidí se bude vypyatvat, tím lépe. Neprohloupí ani, když si pořídí štěně u stejného chovatele, od něhož mají ovčáka třeba jeho dobří známí. Pokud jejich psa dobře zná a je přesvědčen, že taková povaha by mu vyhovovala, může se pít nejlépe po štěněti ze stejného spojení.

Pozor, abyste nám nerozuměli špatně: tím vás naprosto nenabádáme k tomu, abyste

Mezi ovci jsou němečtí ovčáci dodnes ve svém živlu

si pořizovali německého ovčáka bez P. P. od souseda nebo známého, který „nestačil vyřídít papíry“ nebo jemuž náhodou zbylo „nadpočetné štěně“! Jednak dnes už nic takového jako nadpočetná štěňata neexistuje, jednak tito takzvaní němečtí ovčáci, u nichž jsou požadavkům standardu po stránce exteriérové i povahové nezřídkna na hony vzdáleni oba rodiče, už prokázali plemeni medvědí službu. Opravdu by mě zajímala statistika (obávám se však, že ji nikdo nikdy neprováděl), kolik z tiskem vláčených případů napadení lidí německými ovčáky mají na svědomí skuteční zástupci tohoto plemene a kolik jen „rádobyovčáci“, kteří ho vzhledově komusi připomněli. Ani průkaz původu není samospasitelný, ale svědčí minimálně o tom, že rodiče splnili podmínky chovnosti, mezi něž patří rentgen kyčelních kloubů, složená zkouška z výkonu i pro plemeno typický exteriér. To není málo. Pokud skutečně chcete německého ovčáka, jak jsme ho výše popsali, ne jen náhodného křížence vzdáleně se mu podobajícího, u něhož je navíc možno očekávat v podstatě jakoukoliv povahu, rozhodně sáhněte po štěňátku z kvalitního chovu s průkazem původu! Vyplatí se to i u plemen výrazně dražších než jsou němečtí ovčáci. Právě u nich je však vzhledem k rozšíření plemene a masovosti poptávky nešvar „bezpapíráků“ nebyvale rozšířen. Vždy požadujte ke štěněti doklady a překontrolujte, zda bylo řádně otetováno!

Gabriele Metzová a sm

Standard krátce

ČÍSLO FCI: 166

ZEMĚ PŮVODU: Německo

POUŽITÍ: Pracovní, ovčácký a služební pes

CELKOVÝ VZHLED: Středně velký pes mírně obdélníkového tělesného rámce, silný a dobře osvalený, se suchými kostmi a pevnou stavbou těla

POVAHA: Vyrovnaná, sebejistá, přímá, dobromyslná, pozorná, ovladatelná, odvážná, tvrdá

VELIKOST: Psi 60 až 65 cm v kohoutku, ideálně 62, 5, feny 55 až 60 cm, ideálně 57, 5 v kohoutku, hmotnost psů 30 až 40 kg, fen 22 až 32 kg

TĚLO: Vrchní linie probíhá bez přerušení od krku přes kohoutek k jen velmi mírně spáditému hřbetu až k mírně spádité zádi. Pevná, silná dobře osvalená bedra. Dlouhá, mírně spáditá záď, jež bez přerušení přechází do horní linie ocasu. Přiměřeně široký hrudník. Přiměřeně klenutá žebra. Ocas sahá minimálně k hleznu, ale nepřesahuje střed nártu. Jeho spodní strana je porostlá delší srstí. Ocas nošen zavěšený v mírném oblouku. Při pohybu a při vzrušení se zvedá výše.

TLAPY: Uzavřené, mírně klenuté, tvrdé tmavé polštářky, silné tmavé klenuté drápy.

CHŮZE: Německý ovčák je klusák. Délka a úhlení končetin musí být v optimálním souladu. Ideální chůze je prostorná a musí působit, jako kdyby nevyžadovala žádnou námahu

SRST: Patrová s podsadou. Hustá, rovná, tvrdá krycí srst, která pevně přiléhá. Na hlavě a uvnitř uší, na předních stranách končetin, na tlapkách a prstech je krátká; na krku delší a v výraznější. Na zadní straně končetin je srst delší.

Na zadní straně stehů jsou přiměřeně dlouhé „kalhotky“. **ZBARVENÍ:** Černé s červenohnědými, hnědými, žlutými až světle šedými odznaky. Celočerná, šedá s tmavým zbarvením, černé sedlo a maska. Podsada vykazuje mírný šedý odstín. Malé bílé znaky na hrudi a světlé zbarvení na vnitřní straně těla je přípustné, ale nežádoucí. Nos musí být vždy černý. Absence masky, světlé oko nebo drápy a červený konec ocasu jsou hodnoceny jako nedostatek pigmentu. Bílé zbarvení je nepřipustné.

INFO: KLUB CHOVATELŮ NĚMECKÝCH OVČÁKŮ

<http://www.ceskyklub-no.cz/default.htm>

Prezident: ing. Karel Strouhal
671 76 Olbramovice 170

Jednatelka: ing. Dagmar Veselková
Planá 71, 370 01 České Budějovice

Kontakty: jednatelka – d.veselkova@seznam.cz
ústřední poradce výcviku –
lubos.jansky@worldonline.cz
ústřední poradce chovu – upchno@ceskyklub-no.cz